

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

«تحلیل حقوقی جرم شناختی انتشار حکم محکومیت»

استاد راهنما: دکتر فضل الله فروغی

استاد مشاور: دکتر شهرام ابراهیمی

به کوشش : میلاد رزمجویی

۹۱۶۰۳۵۱

دی ۱۳۹۳

آتشی که بیوه زنی برافروخت

بسی دیده باشی که شهری بسوخت

تشکر و قدردانی

در نگارش این تحقیق مدیون بزرگواری ها و کمک های بی دریغ افراد متعددی بوده ام، که بی شک بدون مساعدت ها و ارشادات فاضلانه آنها هیچ گاه امکان تکمیل آن برآیم ممکن نمی گردید. در اینجا بر خود فرض می دانم که قبل از هر چیز از راهنمایی ها و کمک های همه جانبه استاد گرامی جناب آقای دکتر فضل اله فروغی که بی اغراق در تمام مراحل نگارش این تحقیق از هیچ یاری و کمکی فروگذار نکردند، مراتب قدردانی خود را ابراز نمایم. هم چنین از استاد فرهیخته جناب دکتر شهرام ابراهیمی به خاطر مشاوره های دلسوزانه و اشارات حکیمانه سپاسگذاری می نمایم. و هم چنین از استاد گرانقدر جناب دکتر محمد هادی صادقی به پاس دلسوزی ها و رفتار کرامت مدار و هم چنین تقبل زحمت داوری این پایان نامه کمال تشکر و سپاس دارم.

«تنتان به ناز طیبیان نیازمند مباد»

چکیده

تحلیل حقوقی جرم شناختی انتشار حکم محکومیت

به وسیله ی:

میلاذ رزمجویی

رویکرد انتشار حکم الگوی نوظهور و در عین حال ریشه دار در متون فقهی می باشد. افزایش جرائم اقتصادی که به اشکال مختلف نیز ظاهر می شود قانون گذار اسلامی را بر آن داشته تا با اتخاذ سیاستی نوین به جلوگیری و کنترل این دسته از جرائم بپردازد، مرتکبین این دسته از جرائم عمدتاً در سمت های دولتی مشغول بوده و به عبارت بهتر داخل در گروه مجرمین یقه سفید هستند، ترس از افشای هویت در حقیقت مانعی جدی برای ارتکاب جرم از ناحیه این دسته از بزهکاران محسوب می شود. لازم به ذکر است که انتشار حکم محکومیت خاص جرائم اقتصادی نبوده و قانون گذار حکم محکومیت را در جرائم محاربه و افساد فی الارض و جرائم تعزیری درجه چهار را به لحاظ اهمیت این جرائم و صدمات سنگینی که بر نظم و امنیت جامعه وارد می سازد پذیرفته است باید دانست که مجازات مذکور هرگز مجازات اصلی جرائم مذکور محسوب نشده و در حقیقت انتشار حکم محکومیت را باید در زمره مجازات های تبعی دانست. از سوی دیگر تصمیم دادگاه در صورتی قابلیت انتشار دارد که قطعیت یافته باشد و مادامی که امکان تجدید نظر از رأی صادره وجود داشته باشد انتشار حکم منتفی است.

نکته دیگر این که هیچ کدام از تصمیمات دادسرا به عنوان نهاد تعقیب، امکان انتشار نخواهد داشت چرا که تصمیمات مزبور تماماً در قالب "قرار" می باشند حال آنکه به صراحت ماده سی و ششش قانون مجازات اسلامی تنها احکام دادگاه (و نه قرار) قابلیت انتشار دارد.

واژگان کلیدی: انتشار حکم، تشهیر، حکم محکومیت، جرائم اقتصادی، جرائم یقه سفید، حکم قطعی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۱	الف) بیان مسئله
۴	ب) اهمیت و دلایل انتخاب موضوع
۵	ج) پرسش های تحقیق
۵	چ) فرضیه
۶	د) پیشینه و ضرورت انجام تحقیق
۹	ه) اهداف تحقیق
۱۰	و) روش تحقیق
۱۰	ی) ساماندهی تحقیق

فصل اول کلیات

۱۵	مبحث اول: تبیین مفاهیم و مبانی انتشار حکم محکومیت
۱۹	گفتار اول: مفهوم شناسی
۲۲	گفتار دوم: مبانی فقهی انتشار حکم محکومیت

- گفتار سوم: سابقه تقنینی انتشار حکم محکومیت ۲۵
- مبحث دوم: اهداف انتشار حکم محکومیت ۳۰
- گفتار اول: اهداف انتشار حکم در مورد بزهکاران ۳۲
- گفتار دوم: اهداف انتشار حکم در مورد جامعه ۳۵

فصل دوم تحلیل حقوقی انتشار حکم محکومیت

- مبحث اول: شرایط انتشار حکم محکومیت ۴۳
- گفتار اول: لزوم حکم محکومیت قطعی ۴۵
- گفتار دوم: عدم ایجاد اخلاص در نظم یا امنیت جامعه ۴۷
- مبحث دوم: ویژگیهای مجازات انتشار حکم محکومیت ۵۰
- گفتار اول: تبعی بودن مجازات انتشار حکم ۵۲
- گفتار دوم: تزدیلی بودن مجازات انتشار حکم ۵۵
- مبحث سوم: دامنه شمول انتشار حکم محکومیت ۵۹
- گفتار اول: جرائم مستلزم کیفر حد ۶۱
- الف: محاربه ۶۱
- ب: افساد فی الارض ۶۵
- گفتار دوم: جرائم تعذیری تا درجه چهار ۶۹
- گفتار سوم: جرائم اقتصادی ۷۲
- الف: موقعیت جرائم اقتصادی ۷۲
- ب: مصادیق جرائم اقتصادی ۷۶

فصل سوم: تحلیل جرم شناختی انتشار حکم محکومیت

- مبحث اول: پیامدهای مثبت رویکرد انتشار حکم محکومیت ۸۵
- گفتار اول بازدارندگی از ارتکاب جرم ۸۷
- گفتار دوم: اعمال نظارت بر دستگاه قضایی ۹۱
- گفتار سوم: ارتقاء سطح دانش عمومی به عناوین مجرمانه و مجازات ۹۶
- گفتار چهارم: تحقق اجرای عدالت نسبت به همگان از دیدگاه جامعه ۹۹
- مبحث دوم: پیامدهای منفی رویکرد انتشار حکم محکومیت ۱۰۲
- گفتار اول: برچسپ زنی و سلب امکان بازپذیری بزهکار ۱۰۴
- گفتار دوم: ایجاد خشونت و احساس ناامنی ۱۰۸
- گفتار سوم: عوام گرایی دستگاه قضایی در پرتو انتشار حکم محکومیت ۱۱۱
- الف: کاهش اختیارات قضات در تعیین مجازات ۱۱۳
- ب: گرایش به تعیین و اعمال مجازات های شدید ۱۱۵
- نتیجه گیری و پیشنهادهای ۱۱۸

منابع

- منابع فارسی ۱۲۱
- منابع انگلیسی ۱۳۱

مقدمه

الف) بیان مسأله

جرم پدیده ای است که همراه با شکل گرفتن و سازمان یافتن اجتماعات انسانی ظاهر می شود، جوامع بشری به منظور پاسداری از ارزشهای مشترک خود قواعد عمومی و مقرراتی وضع می- کند تا با اعلام جرم و عقوبت همراه با آن به ناتوان سازی اندیشه اشخاصی که به علل گوناگون درصد ارتکاب بزه هستند بپردازد و در نهایت نظم و حیات خود را تضمین کند. همچنان که پاره ای از جرم شناسان اذعان داشته اند جرم پدیده ای است اجتماعی که وابسته به دو عنصر مکان و زمان هست و از همین روست که واکنش اجتماعی در مقابل بزه در جوامع گوناگون متفاوت و همراه با شدت و ضعف می باشد و با گذر زمان عکس العمل جامعه در مقابل کنش مجرمانه ثابت نبوده بلکه این واکنش تحت تاثیر شرایط اجتماعی و فرهنگی جوامع تغییر می یابد.

اگرچه تغییر واکنش اجتماعی در برابر کنش مجرمانه تحت گذر زمان دارای سرعتی بسیار کند می باشد اما در پاره ای از موارد شاهد آن بوده ایم که موضع قانونگذار به طور کلی تغییر کرده و نهایتاً با تصویب قانون لاحق از نظر سابق خود عدول کرده است. برای مثال می توان به تغییر مکرر موضع قانون گذار نسبت به داشتن تجهیزات ماهواره ای در سالهای اخیر اشاره کرد.

بدیهی است متغیر بودن پدیده مجرمانه لزوم تغییر و تحول در نوع و کیفیت واکنش در مقابل آن را به همراه دارد از طرف دیگر شرایط اجتماعی و فرهنگی و رشد وسایل ارتباطات جمعی و گسترش تکنولوژی ، وضعیت معیشت جامعه امروزی را تغییر داده و متأسفانه با تغییر سبک

زندگی شاهد تغییر و افزایش پاره ای از جرائم نیز بوده ایم اگر زمانی سرقت به عنوان بارزترین جرم علیه اموال و مالکیت آسایش و امنیت را از جوامع بشری سلب می نمود امروزه شاهد شیوع جرائم متنوع و متعدد دیگری هستیم که بر اثر مدرنیته شدن سبک زندگی و به طور کلی گسترش تکنولوژی اموال و مالکیت جوامع بشری را به طور جدی تهدید می نماید. جرائمی همچون تبانی در معاملات دولتی، جرائم گمرکی، اخذ پورسانت در معاملات خارجی و اختلاس های در سطح وسیع و سرسام آور از این قبیل جرائم هستند.

افزایش این دسته از جرائم، قانون گذار اسلامی را بر آن داشته تا با رویکردی جدید که همان سیاست انتشار حکم محکومیت می باشد به پیشگیری از وقوع این دسته از جرائم بپردازد. قانون گذار با تصویب تبصره ماده ۳۶ طیف وسیعی از جرائم اقتصادی را بر شمرده و با بیان و تعیین دامنه شمول انتشار حکم محکومیت در جرائم اقتصادی گام مهمی در راستای ناتوان سازی آن دسته از بزهکاران که عمدتاً دارای سمت دولتی و به عنوان بزهکاران یقه سفید شناخته می شوند بردارد.

باید یادآور شد که موضوع انتشار حکم چندان هم بی سابقه نیست و در حقیقت قانون گذار در سال ۱۳۸۵ با الحاق تبصره ۳ به ماده ۱۸۸ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب (در امور کیفری) مصوب ۱۳۸۷ حکم به جواز انتشار حکم در پاره ای از جرائم اقتصادی داده است. هم چنین انتشار حکم محکومیت قطعی منحصر به جرائم اقتصادی نشده است. بلکه قانون گذار با الهام از منابع فقهی در جرائم حدی (محاربه و افساد فی الارض) و تعزیر تا درجه چهار انتشار حکم محکومیت را پذیرفته است.

انتشار حکم و شناساندن مجرم به عموم مردم از طریق رسانه ها بحث مهم و حساسی است که نباید از تفسیر و تبیین و شناخت تبعات آن غفلت کرد شناساندن مجرم به عموم جامعه برای دست یابی احتمالی به هدف کنترل این گونه مجرمان و کاهش این دسته از جرائم چندان هم دور از اشکال و انتقاد نیست.

قانون اساسی نیز در پاره ای از اصول به ارزش والای این حقوق صحه گذاشته است. از طرف دیگر لزوم حفظ نظم و امنیت عمومی و پیشگیری از وقوع اعمال مجرمانه که آن هم مورد تاکید دین اسلام و به تبع آن قانون گذار اسلامی می باشد سبب ابراز دیدگاه های متفاوت و بعضاً متضاد نسبت به رویکرد جدید قانون گذار یعنی همان انتشار حکم محکومیت شده است. گروهی از شارحین قانون با تمسک به پاره ای از روایات مبنی بر ضرورت حفظ کرامت

انسانی برای مثال (حفظ آبروی مؤمن از حرمت خانه کعبه واجب تر است^۱). و هم چنین با استناد به برخی از اصول قانون اساسی آشکارا بیرق مخالفت با حکم قانون گذار را برافراشته اند، از جمله دلایل این گروه می توان به این مورد که هدف وسیله را توجیه نمی کند اشاره کرد به باور این حقوقدانان برای دست یابی احتمالی به هدف خنثی سازی اشخاصی که قصد ارتکاب چنین جرائمی دارند نمی توان حقوق و حرمت و آبروی بزهکارانی را که مرتکب اعمال مذکور گردیده اند پایمال کرد. گروهی دیگر با تکیه به برخی از داده های جرم شناسی پیشگیری و تبعیت از رویکرد امنیت گرا در تأیید حکم قانون گذار مبنی بر انتشار هویت مجرم طریق افراط پیموده اند این گروه با الهام از رویکردها و دیدگاه های جرم شناسان امنیت گرا از کیفرهای سنگین و طرق شدید مبارزه با بزهکاری جانبداری کرده و اعتقاد چندانی به بازپروری و اصلاح مجرمین ندارند.

نکته قابل توجه این است که شناساندن مجرم در فقه اسلامی نیز بی سابقه نیست در حقیقت با مطالعه در متون فقهی به پاره ای از جرائم بر می خوریم که حقوقدانان اسلامی با استناد به منابع فقهی حکم به جواز شناساندن بزهکاران این دسته جرائم داده است در حقیقت واژه تشهیر عنوانی است که در فقه اسلامی در مورد اعلام مجرمان و مفسدان بکار می رود تشهیر یعنی شهره کردن مجرم تا مردم او را بشناسند و از کرده او عبرت گیرند؛ تشهیر از لوازم شفاف سازی شمرده میشود که نصی در خصوص آن وارد نشده اما مجازاتی است اجماعی و لاقلاً مورد شهرت فتوایی می باشد که فقها در تشهیر شاهد باطل به تبیین آن پرداخته اند^۲. در تطبیق مجازات تشهیر در قدیم و عصر حاضر می توان به این مطلب اشاره کرد که این مجازات می تواند در عصر حاضر از طریق اعلام در جرائم و اخبار رادیو و غیره اعمال گردد در حقیقت همان شیوه که قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ از آن سود برده است.

از این رو در این پایان نامه قصد آن داریم تا با تبیین مبانی فقهی انتشار حکم محکومیت به بررسی ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی و تعیین شرایط و قلمرو آن (تحلیل حقوقی) و تبیین و تشریح آثار و تبعات حکم شناساندن مجرم (تحلیل جرم شناختی) بپردازیم امید است که در این نوشتار بتوانیم خدمتی هرچند کوچک به جامعه حقوقدان عرضه کرده باشیم.

۱. باختر، سید احمد، اجرای احکام کیفری (در آینه قوانین و رویه قضایی) انتشارات جنگل، چاپ سوم، سال

۱۳۸۹، ص ۲۷

۲. جوان، فاطمه، تبیین فقهی و حقوقی جرم شناختی کیفر تشهیر، پایان نامه کارشناسی ارشد، حقوق کیفری و

جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۵، ص ۲۲

ب) اهمیت و دلایل انتخاب موضوع

سیاست انتشار حکم محکومیت قطعی یک رویکرد تقریباً جدید به حساب می آید که متأثر از یافته های جرم شناسی در مورد شیوع جرائم اقتصادی و با الهام از منابع و متون فقهی مورد تأیید و تصویب قانون گذار اسلامی قرار گرفته است افزایش چشمگیر جرائم اقتصادی در سال های اخیر که دارای صور مختلف نیز می باشد این نگرانی را در افکار عمومی به وجود آورده است که دستگاه قضایی و به طور کلی دولت در معنای وسیع آن در مهار و کنترل این گونه جرائم ناتوان بوده و مرتکبین این دسته از جرائم حتی در پاره ای از موارد بدون اینکه از عنوان و سمت و دولتی خود محروم شوند دست به عملی ساختن اندیشه شوم و مجرمانه خود می- زنند، هم چنین وقوع جرائمی سنگینی همانند محاربه و افساد فی الارض که در زمره حدود به شمار می آیند آزادی و احساس امنیت و آرامش را از شهروندان جامعه اسلامی سلب می نماید و از همه مهمتر اعتماد عموم مردم را به حکومت اسلامی که رسالت آن بر پایی عدالت و مدعی نهادینه کردن امنیت و آسایش و نظم عمومی می باشد، سلب نموده است. مجموعه این عوامل و نگرانی ها که به طور مختصر در فوق به آن اشاره شد قانون گذار اسلامی را بر آن داشته تا با دست آویز شدن به سیاستی نوین تحت عنوان انتشار حکم محکومیت قطعی به ناتوان سازی بزهکاران این دسته از جرائم بپردازد. ضرورت حفظ و نظم عمومی و جلوگیری از وقوع اعمال مجرمانه از یک طرف و حفظ کرامت انسانی و قبیح بودن تجاوز به حریم خصوصی انسان ولو اینکه به استناد مواد قانونی بزهکار شناخته شود از سوی دیگر، نگارنده را به بررسی موضوع فوق و تبیین و تحلیل حقوقی انتشار حکم محکومیت و بررسی زوایای آن از منظر جرم شناختی سوق داده است. بدون تردید دست یابی به سطحی مطلوب از اهداف حقوق جزا در مواردی نیازمند اجرای عملی قواعد کیفری است زیرا بگفته افلاطون: اگر کسی به ارتکاب جرمی دست زد قانون باید به او بیاموزد که دیگر آن را تکرار نکند.^۱

^۱ افلاطون، جمهور، ترجمه ، فؤاد روحانی، چاپ سیزدهم ، سال ۱۳۹۰، ص ۲۳۳.

امید است که با مطالعه دقیق متون فقهی و هم چنین آموزه های جرم شناسی از یک طرف و با مدد جستن از استادان ارجمند که از کمک کردن و راهنمایی اینجانب هیچ مضایقه ای ننموده- اند، معایب و محاسن سیاست انتشار حکم محکومیت را به جامعه حقوقدانان شناسانده و خدمتی هرچند کوچک در راه استقرار امنیت و پیشرفت کشور عزیزمان نموده باشیم.

پرسش های تحقیق

۱. مفهوم و مبانی سیاست انتشار حکم محکومیت چیست و آیا مجازات مزبور دارای ماهیتی مستقل می باشد؟
 ۲. آیا این رویکرد نسبت به همه دسته بندی های جرائم انعکاس داشته است یا مقید است به برخی جرائم و بزهکاران؟
 ۳. اعمال سیاست مذکور تا چه اندازه با اصول و مفاهیم زیر هماهنگی و انطباق دارد.
- الف: اصل شخصی بودن مجازات
- ب: لزوم اصلاح و بازپروری بزهکار
- ج: اصل علنی بودن دادرسی و افشای اطلاعات و داده ها

چ) فرضیه تحقیق

در راستای پرسش های مطرح در زمینه سیاست انتشار حکم محکومیت در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ فرضیه های مورد نظر در این پایان نامه به این شرح می آید:

با یک بررسی کلی می توان گفت که انتشار حکم محکومیت که در حقیقت به معنای شناساندن مجرم به عموم جامعه می باشد به هدف ارعاب بزهکار برای منع مجدد ارتکاب جرم و هم چنین پیشگیری عمومی مورد تصویب قانون گذار اسلامی قرار گرفته است. سیاست مذکور هرچند در قوانین موضوعه کم تر به چشم می خورد ولی با بررسی متون فقهی شاهد دسته ای از جرائم از قبیل اختلاس و شهادت کذب هستیم که فقهای اسلامی با استناد به

منابع اربعه حکم به جواز آن داده اند و در حقیقت تشهیر مجرم در جرائم فوق مطلوب شارع مقدس بوده است.

باید یادآور شد که مجازات مذکور هرگز به عنوان مجازات مستقل به شمار نمی آید و بلکه در زمره ی مجازات های تکمیلی قرار دارد.

سیاست مذکور تمامی دسته بندی های جرائم را در بر نگرفته و تنها شامل جرائم تعزیری تا درجه چهار و جرائم حدی (محرابه و افساد فی الارض) می باشد. اگرچه قانون گذار انتشار حکم در سایر جرائم را به صراحت منع نکرده است لیکن از سیاق ماده ۳۶ می توان به طور قطع گفت انتشار حکم در سایر جرائم ممنوع بوده و حتی در پاره ای از جرائم مانند جرائم منافی عفت، مطلوب شارع مقدس مستتر ماندن جرائم مذکور است. در مورد این پرسش که سیاست مذکور تا چه اندازه با اصل شخصی بودن مجازات هماهنگی دارد باید گفت که بدون شک با شناساندن مجرم حیثیت و حرمت خانواده مجرم متزلزل می شود و این سوال پیش می آید که خانواده مجرم در راستای ارتکاب جرم از ناحیه بزهکار چه نقشی داشته اند که حیثیت و آبروی آنها باید آماج حکم قانونگذار قرار گیرد.

هم چنین در حقوق کیفری امروزی لزوم بازپروری مجرم بر کسی پوشیده نیست، هدف از کیفر دیگر انتقام نیست و از شخص بزهکار به سان یک دشمن نگاه نمی شود. بزهکار دیگر فرد بیگانه ای به حساب نمی آید، او انسانی عادی تلقی می شود که تحت علل و شرایط گوناگون دست به ارتکاب بزه زده است. بنابراین اعمال کیفر باید در راستای تنبیه و بازپروری او و احیای نظم و آرامشی که در اثر ارتکاب بزه از شهروندان سلب شده است، قرار گیرد.

بدیهی است در مواردی که مجازات محکوم سلب حیات باشد باز پروری وی منتفی خواهد بود و در نتیجه انتشار حکم او نیز در این موارد خالی از اشکال و انتقاد خواهد بود.

د) پیشینه و ضرورت انجام تحقیق

استحکام و اعتبار یک پژوهش در گرو داشتن منابع غنی و پشتوانه علمی معتبر است. سیاست انتشار حکم محکومیت از جنبه های مختلف قابل بررسی است، هرچند از تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ زمان چندانی نگذشته با این وجود پژوهشهای در ابعاد مختلف

این سیاست انجام گرفته است اما در مورد موضوع این پایان نامه یعنی تحلیل حقوقی، جرم شناختی انتشار حکم محکومیت منبع مستقیمی وجود ندارد. در این فرصت به اختصار چند مورد از پژوهش هایی که بیشترین قرابت را با موضوع این تحقیق داشته باشند مورد اشاره قرار خواهند گرفت.

کتابها

۱. «حقوق فناوری اطلاعات»، دکتر حمید اصلانی، نشر میزان، چاپ دوم ۱۳۹۰، در این کتاب که در تعامل حقوق و وسایل ارتباط و تکنولوژی اطلاعات تدوین گردیده است به نظریه آزادی اصلاحات از یک سو و حفظ حریم خصوصی از طرف دیگر پرداخته است و مباحثی را در خصوص حفظ کرامت و حریم خصوصی مورد بررسی قرار داده لذا این کتاب به خاطر داشتن جنبه مذکور در این پایان نامه به ویژه در تطبیق نظریه آزادی اطلاعات از یک سو و حفظ کرامت انسانی مد نظر است.

۲. «حقوق ارتباطات»، دکتر کاظم معتمدنژاد و دکتر رویا معتمدنژاد. نشر دفتر مطالعات و توسعه رسانه ها، چاپ اول، ۱۳۸۶. در این کتاب که در تعامل حقوق و ارتباط جمعی تدوین گردیده است به پیشینه ارتباط جمعی و شکل گیری نظریه آزادی بیان و اطلاعات حریم خصوصی در عرصه روابط بین الملل و اصول حقوقی بشر و تطبیق قوانین کشورها با یکدیگر، در این زمینه که در بالاترین قانون کشورها یعنی قانون اساسی مورد بررسی قرار داده است. لذا این کتاب به خاطر داشتن جنبه مذکور در این پایان نامه به ویژه در تطبیق نظریه آزادی اطلاعات مد نظر است.

۳. «آزادی اطلاعات» دکتر باقر انصاری، نشر گستره، چاپ اول، ۱۳۸۷. در این کتاب آزادی اطلاعات را با تمام زوایای حقوقی بررسی و با تاکید بر اصول علنی بودن دادرسی، آزادی بیان مطبوعات و رسانه ها و حق دسترسی داشتن عموم به اطلاعات و لزوم آگاهی مردم از فرآیند رسیدگی جزایی یکی از منابع مهم نگارنده در نوشتن این پایان نامه خواهد بود.

۴. «جرم شناسی بالینی» دکتر محمدعلی بابایی، نشر میزان، چاپ دوم، تابستان ۱۳۹۰. در این کتاب به جرم شناسی بالینی به عنوان یکی از شاخه های کاربردی جرم شناسی پرداخته شده است. سیاست اصلاح و بازپروری مجرم که با ظهور و نمود آموزه های جرم شناسی به منصفه ظهور رسیده است در جرم شناسی بالینی مورد توجه قرار می گیرد. لذا این کتاب به خاطر

داشتن جنبه مذکور در این پایان نامه که فصلی از آن به تحلیل جرم شناسی انتشار حکم محکومیت می پردازد مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

مقالات و تقریرات

۱. «انتشار تصویر چهره ی متهم» که توسط آقای دکتر علی خالقی و در مجله فصلنامه پژوهش های حقوقی، سال پانزدهم شماره ۵۳ پاییز ۱۳۸۶ چاپ شده است در این مقاله مؤلف به بررسی دلایل و توجیحات مدافعین و مخالفین انتشار تصویر چهره متهم پرداخته و در نهایت با توجه به عدم جواز صریح قانون نسبت به انتشار چهره ی متهم حکم به بطلان دلایل موافقین انتشار تصویر چهره متهم داده اند. لذا این مقاله به خاطر داشتن جنبه مذکور در این پایان نامه مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۲. مقاله «بررسی کیفر تشهیر» نوشته حجت الاسلام دکتر محمدرضا باقرزاده که در فصلنامه دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، سال چهارم شماره های ۴۹ و ۵۰ پاییز و زمستان ۱۳۸۸ به چاپ رسید. در این مقاله نویسنده به بررسی مفهوم و شیوه ی اجرای کیفر تشهیر پرداخته و از آن به عنوان مجازاتی تردیلی و اربابی نام برده که از اجرای آن در مورد جرائم اقتصادی می توان در موارد و کنترل این دسته از بزهکاران سود جست. این مقاله که با پایان نامه پیش رو قرابت تنگاتنگی دارد به طور قطع مورد استفاده نگارنده قرار خواهد گرفت.

۳. تقریرات «حقوق جزای عمومی» دکتر محمد هادی صادقی، انتشارات و مرکز کپی دانشگاه شیراز، در بخش اول استاد دکتر صادقی به طبقه بندی واکنش ها از نظر اهداف آن پرداخته و با الهام از دکترین حقوقدانان اسلامی واکنش ها را به دو گروه عمده زواجر و جوابر تقسیم نموده لذا با مطالعه جزوه مذکور می توان به این سوال پاسخ داد که آیا انتشار حکم در زمره واکنش های جبرانی قرار دارد یا در زمره زواجر و اقدامات و تدابیر بازدارنده به حساب می آید لذا جزوه مذکور از لحاظ جنبه مذکور در نگارش این پایان نامه مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۴. «رسانه های و انحرافات اجتماعی» جناب آقای محمدرضا ضمیری که در فصلنامه شورای فرهنگی و اجتماعی زنان، سال پنجم، شماره ۱۸، زمستان ۱۳۸۱ به چاپ رسیده است در این نوشتار وی به توضیح و کارکردهای مختلف رسانه های جمعی در خصوص انحرافات اجتماعی و آثار مثبت و منفی رسانه ها پرداخته است لذا با گریز کلی بر تأثیر رسانه ها به تأثیر قانون-شناسی و کیفرشناسی افراد جامعه پرداخته، لذا از آنجا که بررسی علل و عوامل موثر رسانه ها

را در بروز انحرافات اجتماعی و نقض اصول بنیادین مطالعه کرده است یکی از منابع این پژوهش محسوب می گردد.

پایان نامه ها

۱. "تبیین فقهی - حقوقی و جرم شناختی کیفر تشهیر" که توسط خانم فاطمه جوان به راهنمایی دکتر عبدالعلی توجهی در پردیس قم دانشکده حقوق دانشگاه تهران نوشته شده است. به بررسی کیفر تشهیر در نظام کیفری اسلام پرداخته در این پایان نامه از مجازات تشهیر به عنوان کیفری یاد می شود که در حقوق موضوعه ایران و آموزه های دینی و هم چنین در حقوق برخی از کشورها مطرح بوده است هم چنین در این پایان نامه اعمال کیفر مذکور بر اساس ضرورت حفظ نظم اجتماعی برقراری آرامش و نظم عمومی و سودمند بودن آن مقبول واقع شده است این پایان نامه نیز با پایان نامه پیشرو قرابت تنگاتنگی دارد لذا به طور قطع یکی از منابع اصلی نگارنده در تدوین این پایان نامه خواهد بود.

۲. "جایگاه رسانه های گروهی در سیاست جنائی" جعفر فرهمندفر، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه تهران، ۱۳۸۰، در این پژوهش به کارکردهای رسانه و تأثیرات آن بر جرم پرداخته و لذا با توجه به قرابت پایان نامه مذکور با حداقل یک فصل از پایان نامه پیش رو (تحلیل جرم شناسی) مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ه)اهداف تحقیق

سیاست انتشار حکم محکومیت رویکردی تقریباً نوین می باشد که قانون گذار با توجه به یافته های علم جرم شناسی در مورد افزایش جرائم اقتصادی، هم چنین با الهام از منابع و متون فقهی آن را مورد تأیید و تصویب قرار داده است.

هرچند قانون گذار فلسفه و هدف خود را از اتخاذ این سیاست بیان نکرده و حتی به نظر برخی از فیلسوفان از جمله افلاطون بیان هدف قانون در متن قانون نقصی در قانون محسوب می -

شود^۱، لیکن می توان گفت که به طور کلی هدف قانون گذار جزایی از بیان جرم و مجازات در درجه نخست در واقع استقرار نظم عمومی و جلوگیری از وقوع اعمال مجرمانه می باشد. به هر روی این پایان نامه هدف خود را برآن گذاشته تا با بازشناساندن ابعاد مختلف سیاست مذکور و کارکردهای مثبت و منفی آن و هم چنین نقاط قوت و ضعف آن خدمتی هرچند کوچک به جامعه حقوقدانان کرده باشد امید است که قانون گذار با مطالعه این دسته از مقالات و پژوهش ها؟ به اصلاح نقاط ضعف قوانین به خصوص قوانین کیفری که با جان و مال آبروی اشخاص سروکار دارد پرداخته و به استقرار هرچه بهتر عدالت و نظم عمومی و پیش گیری از وقوع اعمال مجرمانه با رعایت حداکثری حفظ حریم و حرمت شهروندان جامعه اسلامی اقدام کرده باشد.

۲) روش تحقیق

روش مورد استفاده در این پایان نامه روش توصیفی- تحلیلی با استفاده از منابع کتابخانه ای می باشد. به این نحو که در نگارش این تحقیق از کتب و منابع فارسی و سایر زبان های خارجی، پایان نامه ها و مقالات و مجلات مرتبط استفاده خواهد شد.

۳) ساماندهی تحقیق

در این پژوهش سیاست انتشار حکم محکومیت قطعی را که قانون گذار در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مورد تأیید و تصویب قرار داده است را با تأکید بر ماده ۳۶ قانون مزبور و سایر مواد مرتبط بررسی خواهیم نمود این پژوهش در سه فصل تدوین شده است فصل اول را به کلیات و تبیین موضوع و مفهوم سیاست مذکور اختصاص داده ایم و با بیان پیشینه آن در فقه اسلامی، مبانی فقهی و حقوقی آن را مورد تشریح قرار داده ایم و در فصل دوم به تحلیل حقوقی رویکرد مذکور و بیان شرایط و کیفیت اجرای سیاست مذکور و قلمرو و دامنه شمول آن را بررسی نموده ایم و در فصل سوم به تحلیل جرم شناختی موضوع مذکور که در واقع

۱. آخوندی، محمود، آیین دادرسی کیفری (اندیشه ها)، جلد چهارم، انتشارات مجد، چاپ اول، سال ۱۳۸۴، ص ۴۸

همان شناخت کارکردهای مثبت و منفی آن می باشد و به نقاط قوت و ضعف آن پرداخته ایم و با تأکید بر رویکرد اصلاح و درمان مجرمین بازپروری آنان به نقد نتایج زیان بار اعمال سیاست مذکور اشاره کرده ایم.

نتیجه گیری، فهرست منابع و بیان پیشنهادات نگارنده واپسین قسمت از این پایان نامه خواهد بود.

فصل اول: کلیات